

Notes sobre Enric Casasses a partir d'*El nus la flor*

LLIBRES / POESIA / 28 MAIG, 2019

«I és que tot el que és viu és veu.»

Enric Casasses

El nus la flor és un artefacte artístic que viu en diverses formes: llibre, disc, concert, recital —i conversa i, sobretot, la gènesi: la flor de l'amor i el nus de la llibreta. Fa anys, en [una entrevista](#) en la qual li van preguntar per què escrivia, Enric Casasses va respondre que «perquè sí. Què passa?», i justament de la voluntat mateixa com a raó fonamental per escriure, neix aquest llibre. Passa que, com explica, li va aparèixer una mà que l'acompanyaria en aquest procés de creació i el determinaria.

L'amor i la memoria

L'amor és un tema recurrent en la poesia d'Enric Casasses. Hi apareix i es desenvolupa de maneres diferents en cada cas, sigui un poema o bé un recull. A *D'equivocar-se així*, hi parla d'un amor que li clava una fiblada que reverbera al llarg del poemari. Ara bé, tot i que aquell llibre pugui tractar una experiència més o menys dolorosa, no deixa de ser un amor a l'amor, que és el motor de tot plegat i està per damunt de dons i de dols. Un altre cas clar és *Cançons d'amor i revolució*. Aquí hi ha una cosa, una mala llet per amor que

s'escampa: la revolució només serà feta per l'amor, però això no és llagrimeta i genuflexió, sinó la força que allibera, que t'empeny i que et purga de pors. Tenim també els casos de *No hi érem* i *Diari d'Escània*. El primer és el llibre de sonets [negres], un volum extens en què retrata una realitat plena d'amors, al·lucinacions i lectures de tota mena:

Vull mirar si m'acabo a cops de versos.

Si t'ensenyo els pulmons, em deixaràs?

L'amor va ple d'amor d'amors inversos

i hi ha camp i hi ha fruit i hi ha cabàs.

El segon, publicat juntament amb el poema llarg *Univers endins*, explica l'estada a Escània, al sud de Suècia, fruit d'un enamorament nocturn a Barcelona: un país que ha passat per mans de diversos imperis i un amor que el porta de la ballaruga en un local del centre a collir maduixes a Escandinàvia. Ara bé, si es vol fer un repàs a l'amor en la poesia d'Enric Casasses és probable que s'hagi de passar per cada llibre i és molt possible que hàgim de repassar cada vers. Una cosa és el tema i el desig¹ i l'altra l'amor que cova els versos.

El nus la flor és divers en la forma i dedicat gairebé exclusivament a l'amor i a l'estimació. Ara bé, és important entendre que l'amor no només es manifesta en aquesta benvolença cap a l'altre concret, l'enamorar-se de cos i d'ànima, sinó que naixent d'aquí, ho impregna tot, sigui record, pensament o joc per dir-ne alguns que ens anem trobant.

De temes, doncs, n'hi ha de tota mena. I de formes encara més: des de les estructures més clàssiques de vers curt popularitzant —passat per Bauçà, és clar— a les prosas poètiques —sí, Bauçà i Max Jacob i Foix, etc.— i les prosas que no són poètiques —en principi. Què hi fa, per exemple, una reflexió aparentment banal com ara dir que el passat és important per entendre els fonaments del present mentre de fons sona l'escurabutxaques del bar? La cosa és que el contingut és relativament igual perquè si fa no fa és sempre el mateix en pràcticament tota la poesia i tot l'art. El tractament és el que importa, veure com la preocupacions d'Heràclit, March, Bruno, Carner, Patchen tenen una traducció en una veu d'avui i que les podrà traslladar al futur, que ens permetrà de llegir-les i de pensar-hi. Això és dialogar amb la tradició: agafar-ne el relleu, mostrar-lo i tornar-lo a passar. I l'experimentació en la forma permet, sovint, no sempre, de fer aquest paper que han de fer els poetes.

I com funciona aquesta experimentació a *El nus la flor*? La barreja formal, dèiem, és immensa, hi ha epigrames, proses llargues i curtes, poètiques i en teoria no, dibuixos, reproduccions de manuscrits, sonets, dècimes, etc. Pot semblar caòtic, però en *El nus la flor* acaba —de moment— un procés que ja hem anat veient en els darrers llibres, *Bes Nagana* i *T'hi sé*, que van ser publicats poc abans i durant la redacció del llibre que ens ocupa. En tots dos llibres es manté la cosa juganera i subversiva que amara tota la poesia de Casasses, però hi ha una evolució que desemboca al llibre de Poncianes. *T'hi sé* comparteix amb *El nus la flor* la característica de ser pràcticament l'edició i publicació d'una llibreta. Tothom escriu on vol, on pot, però el procés d'edició acostuma a suprimir, afegir i modificar els textos del primer testimoni —i ja està bé que sigui així. En aquest

cas, però, la publicació dels textos els ha afectat poc, i d'aquí ve aquesta variació en l'estil que culmina en el darrer volum. S'hi barregen les lectures antigues i les noves, els autors traduïts i prologats, el pensament dispers i concret. Però d'aquí també ve la coherència del volum: en la diversitat hi ha la unitat. No pot ser més heraclitià.

Una de les virtuts de l'obra de Casasses és com ha actualitzat la llengua poètica. Aquest és un dels factors que el fa realment rellevant. Hi ha una riquesa que li ve de l'Escala, de casa, del carrer, de Verdagner, Carner i bàsicament de qualsevol lloc. Fa passar la realitat pel sedàs de la llengua i en varia, quan cal, l'amplada del forat. Ara culte, ara de carrer. Tant és, el que importa és que és capaç de transmetre una visió del món i de fer treballar la llengua per dir-la i per fer-se entendre:

Els esperits
dels immortals
no hi estan pas
gens d'avorrits

als seus edens,
que van de cul
car han perdut
el món i els nens

del món, i tots,
estan, els déus,
més que distrets
cercant on som

prô no els hi so-
na la ning-ning.
Ens toca a mi
i a tu així doncs

desllorigar-
los l'entrallat.

Fer venir el passat a nosaltres o nosaltres anar-hi és cosa nostra, i per fer ple el present cal resoldre l'entrallat, és a dir la memòria.

Una de les operacions més clàssiques en la seva poètica és, justament, aquesta alternança, aquest passar d'una idea general relativament vaga a expressar-la en una metàfora clara, incorporant una realitat fàcil de compartir. Tot plegat, sense deixar de mantenir una tensió poètica, és a dir lingüística, és a dir emocional, que dóna força i sentit a l'existència del text. Les seves metàfores, en general, compleixen allò que deia Ferrater que havien de clarificar el sentit de la idea, no pas amagar-lo. El tractament del llenguatge i de la llengua són el que ens *atrapa*, per dir-ho així, que ens pot fer sentir interpel·lats. A través de la seva lectura podem, d'alguna manera fer com diu a *Escala*:

Sotjant no pas una paraula ans el
sentit de la paraula com qui remuntés

el cordó del llobrígol.

És a dir, comencem gairebé en el significat de la paraula, l'objecte designat, per anar resseguint aquest procés simbòlic a la inversa, cap endins i cap enrere, i així anar avançant.

De fet, tota l'obra d'Enric Casasses va fent aquesta operació: *Calç* és un llibre amb certes reminiscències vinyolianes; Brossa hi és pertot; els trobadors hi són molt sovint en la forma i el fons encara que no sempre es vegin; March i Salvat s'hi barregen constantment, etc. El que trobem a *El nus la flor* és un Casasses molt lliure, és a dir, molt lligat: «quan més m'estrenys, més m'eixamplo».

Poesia de l'ocurrència

Pensar pot aturar l'escriure, però escriure fa pensar. Pam, pam. I aquesta me l'he pensada bé abans d'escriure-la.

La poesia de l'ocurrència podria ser, com el vers lliure, més difícil de fer que no pas l'altra —segons com—, o almenys és més fàcil que sigui un tobogan directe al ridícul. Els jocs de paraules, els dobles sentits, l'estirabot... tota mena d'ocurrència pot tenir valor, pot ser plenament expressiva. Ara bé, encara que en bona part dels llibres de versos que es publiquen s'intenti fer el mateix, no tots els autors saben o poden practicar-los —i passem de la filosofia en vers a l'autoajuda més ensucrada. Cal un coneixement profund de l'idioma i del llenguatge; cal venir d'algun lloc —no ets el primer a fer res ni en seràs l'últim—; i cal, i és importantíssim, essencial, *enginy*. L'enginy és un dels elements fonamentals de la poètica del Barroc i ha generat tota una tradició que reneix a partir, sobretot, de les avantguardes. Doncs, bé, Enric Casasses compleix aquestes condicions i d'aquí que l'ocurrència no incomodi, sinó que comuniqui.

1. Sobre això, vegeu la tesi doctoral de Marta Font Espriu: *Poètiques del desig. Alteritat i escriptura a l'obra de Gabriel Ferrater, Maria-Merce Marçal i Enric Casasses*. Universitat de Barcelona, 2013.
https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/108284/MFE_TESI.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ETIQUETES: [CASASSES](#) [EL NUS LA FLOR](#) [POESIA](#) [PONCIANES](#) [TRADICIÓ](#)

GERARD CISNEROS | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Manresa, 1989). És llicenciat en Filosofia a la Universitat de Barcelona i màster en Estudis Avancats en Llengua i Literatura Catalanes. Es dedica a la docència en educació secundària. Ha publicat el llibre de poemes *D'epitalami, res*, (Metèora, 2017; Premi Cadaqués a Rosa Leveroni), la plaquette «Bolets» (Gnurf, 2012) i les traduccions *Poeta de les Cendres*, de Pasolini (Edicions Poncianes, 2015) i la selecció de poemes «Milestones, 13», d'Allen Ginsberg (Edicions Poncianes, 2015).

Articles relacionats

**La ira d'Aquil·les canta
de nou (II)**

Carner trencador

El futur: etern retorn

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018